

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionaliste de Tortosa

ANY I.

NUM. 40.

PUGNA PRO PATRIA.

LA CATALUNYA QUE VOLÉM. — «Lliure, ni dominada, ni do minadora y respectada de les regions grāmanas. — Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa. — Acullit com a propi al foraster que á tressallar hi vinga. Y á manar y á cobrar, á fer lleys y á júdicar, cada hū á casa seva, que prou hi té que fer pera enténdeshi. Els empleats de la terra y pochs, actius y intel·ligents. — Ennoblija, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys. — Las universitats y escoles tornadas a son esser: obradors d' avansos de la ciència y planter de filòsophs y juristes. A fora la ensopia rutina.. — In imamēnt unita á la vella Catalunya, gloriós en sa història y tradicional en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constat d' progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant. — Repoblades les muntanyas per grans bosc's, crescent pels singles els corredors enginyos moderns, raiet del terren y de las minas els fruits y minerals. Las aigües de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginyos del treball — Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d' un art fill legítim del antich criat en els avansos actuals. Voltar les vèlles poblacions històriques de populoses y amplias ciutats modernes — Ports oberts als productes de tots llochs; assegurats ab tractes d' una nació seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil á la Patria y al obrer intervindre en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca. — Volém deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats. — Per obischo tenim lo precis: Força, riquesa y intel·ligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltém la virtud que á cap ens manca: L' amor á la Patria.» — LLUÍS DOMÈNECH Y MUNTANER

PREUS DE SUSCRIPCIO

Tortosa al mes. 0 50
Fora semestre. 3 00

DIRECCIÓN Y REDACCIÓN

Carrer del Parc, N.º 8.

Tortosa 11 Octubre de 1903.

La Redacció no fa seus los conceptes ni contenuts dels articles firmats o copiats.

SANTORAL

Diumenge 11, XIX. N.º S.º del Remei, S. Nicàsi h. mr. y sta. Plàcida v. — Dilluns 12, N.º S.º del Pilar de Saragossa y s. Serafí cf. — Dimarts 13, S. Eduàrdio rey y cf. y sta. Cledonia vg. — Dimarts 14, S. Calisto p. mr. y sta. Fortunada vg. mr. — Dijous 15, Sta. Teresa de Jesús vg. y fundadora, compatrona de las Espanyas. — B. P. en lo Carme. — Divendres 16, S. Galo ab. y la Beata Meritx de la Encarnació vg. — Dissabte 17, Sta. Eduvigis vda. duquesa de Polonia.

Catalanistas y res mes

Degut, sens dúpte, a las fidades verinosas y mal intencionadas ab que 'ls republicans jacobins han volgut macar la hnradà pell dels bons catalans, motejantlos de retrogrados y clericals, alguns d' ells, ferits segurament en sos vers sentiments lliberas, han tractat de desmentirlos y de demostrar prácticament que'l Catalanisme es un moviment tan enllayat com progressiu, que ni recule devant dels principis de la ciència positivista, ni tremola enfront de las solucions socials per avensadas y radicals que sian. Y al fer tal, exteriorisant llurs desitjos expansius, fills de sentiments quina honradesa som los primers en reconeixer, no han cayut en lo compte de que res práctich ni ventajós afegian á la causa de Catalunya y que sols afavorian, plens de bon zel, los fins bastarts qu' els enemichs de la Patria perseguien.

Y si s' ha dit y repetit: y si s' ha explotat en contra nostra aquest maliciós dicter! Fins s' ha arribat á dir, com en altre temps se feu parlant d' en Carles de Borbón, que tractém de restaurar la Inquisició!!!

Y naturalment, alguns espírits ingénus, de temperament fogós, contraris á tot allò que falsament se 'ls imputava, se sentiren devani d' aquells atacs ferits en lo viu de sos més intims sentiments, en sos ideals, en sas conciencias; y oblidant que 'l bon liberal no ho es lo que s' ho diu y n' alardeja sino 'l que ho es y n' fa en tots sos actes, tractaren ardidiament de defensarse, protestaren més ó menys sorollosa y enèrgicament, ab gran content de sos acusadors que més fixament encara seguiren senyalantlos com á sectaris, aplicantlos aquell càstich de "deus ser confrare ja que prens candela".

Heus aquí com una falsetat, dirigida contra gent honrada, pot ocasionar, com á consecuencia d' una explosió d' indignació justíssima, més bens sensibles per la causa catalana. Los polítichs d' ofici, entre 'ls quins s' hi comptan, midats per igual raser, los partidaris del monarquisme dinàstich y 'ls propagadors del republikeisme salmeronià, no tenen altre interès que 'l d' atuñir al poble, barrejantlo, en calitat de comparsa, en las escenes tragí-cómicas que en determinats períodes se representan en tots los teatres d' Espanya ab teló de fondo electoral, bastidores de fondo democràtic y bambolines ab tiras de sufragi universal. Aquestes comedias son pera ells (los oligárquichs) elements vitals com l' ayre, l' ay-

gua y 'l pá, y no volen, ni permeten que ningú, baix capítol, per honrat que sia, desilusioni als comparsas, ocupi l' escenari, ni critiqui l' decorat. Ecls son y volen ser tramohistas ab exclusiva, ab patent, de la *real casa* (la corona ó 'l gorro frigi no son més que un símbol) ab monopolí tancat y indefinit.

Per això quad temps enrara sortiren al camp dc la política militant elements batalladors que ab decidida voluntat tractaren d' enarborar bandera autonoma contra tots los Poderes oligárquichs y caciquistas, aquests, y per ells los homes que 'ls representan, s' armaren de totas sas malas arts pera desprestigiar als ulls del poble 'ls nous campions de la libertad colectiva. Y fixinse ara en un article del Diari A, ara en lo discurs B, del prohom C, suara en tal ó qual' acte de propaganda, interpretant sempre ab mala fé las paraulas, tergivensant son sentit, inventantlas si convenia, arribaren á sentar la conclusió indiscutible, ferma, axiomática, de que 'l catalanisme es retrògado, es clerical, fa fetor de sagristia (sic).

Y si s' ha dit y repetit: y si s' ha explotat en contra nostra aquest maliciós dicter! Fins s' ha arribat á dir, com en altre temps se feu parlant d' en Carles de Borbón, que tractém de restaurar la Inquisició!!!

Y naturalment, alguns espírits ingénus, de temperament fogós, contraris á tot allò que falsament se 'ls imputava, se sentiren devani d' aquells atacs ferits en lo viu de sos més intims sentiments, en sos ideals, en sas conciencias; y oblidant que 'l bon liberal no ho es lo que s' ho diu y n' alardeja sino 'l que ho es y n' fa en tots sos actes, tractaren ardidiamente de defensarse, protestaren més ó menys sorollosa y enèrgicamente, ab gran content de sos acusadors que més fixament encara seguiren senyalantlos com á sectaris, aplicantlos aquell càstich de "deus ser confrare ja que prens candela".

Heus aquí com una falsetat, dirigida contra gent honrada, pot ocasionar, com á consecuencia d' una explosió d' indignació justíssima, més bens sensibles per la causa catalana.

Es per això que 'l Catalanisme no pot ni deu tenir *dreta y esquerra*, porque tal divisió es privativa del partits polítichs formats per conjunt d' homes sense altra aspiració que la de guanyar lo Poder pera implantar desde ell un régim y govern determinats. Y per tal motiu també que 'l vulguer fer creure — encara que dintre 'ls purs principis no sigui veritat — que 'l Catalanisme té una *dreta y una esquerra* pot occasiónar greu dany á Catalunya, en profit sols dels que tractan d' explotarla; perque allavars,

es dir si á n' això s' arribés, ademés de la subsistència de la *esquerra* implicaria la vida de la *dreta* (ab lo qual se donaría ja *in partibus* la rahó als jacobins) ens trobaríam ab que 'l Catalanisme podría ser francament titllat de partit polítich y se 'l podría conseguientment confondre y Deu nos en lliurí ab tota aquesta patuleya d' homes sense ideal que cercan sols en las investiduras que deurian esser seriament honoríficas, lo modo y manera de satisfeyer vuitats y concupiscències.

Si 'l Catalanisme deixés d' ser moviment social pera convertir-se en partit polítich hauria perdut, tot d' un cop, la virtualitat ab que compta pera regenerar la nostra Patria y deslliurarla de totes las tiranías y de tot poder extrany.

Es per això que 'ls bons fills d' aquesta terra deuenir ser y's deuenir catalanistas y res més. Aquest nom, per curt que sembli, es ben expressiu y sobretot molt honorós.

S. Gubern.

Los fonaments del Catalanisme

L' Historia

Diguem en l' article anterior que altra de les bases en que asentem l' edifici de nos tres aspiracions es 'l' Historia; de ella donç, dech ocuparne avuy, encara que no soch gaire partidari de retruirela per que ja crech que s' ha exagerat molt lo seva importància com á medi educatiu y demostatiu. Y la rahó es senzilla: en lo mon tot progrés, pot molbé dirse que la vida no es més que una evolució contínua; així se comprendrà que 'l' intel·ligència, sentiment y voluntat de les pasades époques siguin per complert diferents de 'ls que tenim nosaltres com los nostres no serán indubtablement los de les generacions futures.

Consecuència d' això que al examinar avuy los fets historichs, ab el criteri actual, no 'ls poguem apreciar en son exacte valor, donç pera això fara necessari que 'l nostre pensament sigues com el que tenien les generacions que 'ls efectuaren.

V' encara es comprendrà mes la relativa importància de 'l' Historia si es considera lo que s' enten avuy per tal cosa: un cumul de fets, de fetchas y de noms, tot lo que es solzament l' apariència externa d' una època y de cap de les maneres la seva completa expresió.

Pera que 'l' Historia fos lo que houria de ser, pera que justifiqués lo titul de "mestra de la vida", que li aplicá Marco Tulio, fora necessari que atenguesim mes al ànima que al cos dels pobles, mes á investigar l' estat social y la vida interna, que no á una simple exposició de fets que en molts casos no expresan, de gut á circumstancies estranyes l' intenció del que 'ls va efectuar.

Sols á les hores fora, possible provar ab fets historichs cuestions actuals perque tindrem en conte 'l' estat social de l' època en que 'ls tals fets si-gueren.

De tots modos no estarà de més que fem algunes consideracions històriques fent veure la bondat del principi particularista donç segurament mols dels meus llegidors no participaran de mas ideas en lo que que acabo d' exposar. Procuraré no obstant fugir tot lo possible del fet aislat, contemplant les coses desde suficient altura pera veureles en conjunt.

La constitució y funcionament de les primeres agrupacions humanes ja son una prova de que 'l particularisme acompaña al progrés.

Los homes se juntan pera millor lluytar contra la naturalesa, pera oposarli un esfors colectiu y d' aqueixas unions ne surten les primeres societats. Ja en elles se compren lo necesari de una mitat de criteri y això dona lloch al poder del jefe ó patriarca, qui origin ja trobem en 'l' unitat d' ordre inferior, família, en la subordinació dels fills al pare, ó sigui lo que s' anomena patria petestat.

Lo poder del jefe de tribu es múltiple com correspon á la senzillez d' organiació: ell administra justicia, ell dirigeix la vida de sos subdits y fins en molts casos está vinculat en sa persona lo poder sacerdotal.

Mes aquesta societat evoluciona, un cert grau de cultura

se desenrotlla en ella, lo número de sos individuos aumenta y á les hores lo poder se fa compost y hi han sacerdots y jutjes y jefes militars.

Ab los descubriments geografichs y ab los avensos de la civilisació l' orgull humà 's desenrotlla y fa somniar en la posesió de tota la terra. Per medi de les armes va juntant pobles y mes pobles baix un ceptre y com no tots tenen igual llengua, igual cultura, igual ànima, unes races dominen á les altres y neix la tiranía.

En aqueixos estats (Persia per exemple) la civilisació té un caràcter fastuós, llampant; es no mes qu' el cult y l' adoració al home. En canvi en los petits estats que també existeixen en la mateixa època com les repúbliques helaniques se presta cult a la bellesa y son lo bresol de la llibertad. Per això cuan esdevé lo choque entre les dos idees, cuan Persia vol apoderarse de la Grècia, es lo petit que vén al gran son un grapat d' espartans animats per l' esperit d' independència i los qui en les Tèrmopilas donan tan gran llissó al pòderós Jerges.

Mes endavant es al contrari un poble de petita extensió lo que's vol fer amo del món. Me refereixo al poble macedoni en temps d' Alejandro Magno, y com sos conquistas tenen un cert caràcter que convé fer remarcar tractarem lo fet ab alguna extensió.

Aristóteles en lo seu llibre Política diu lo seguent: "Les pobles asiatichs no careixen d' activitat ni d' habilitat pera les arts y no obstant viuen cobardement en la dependència y servitud, mentres que 'ls grecs espavilats' y ròbustos, lliures y per lo tan ben governats si estesin reunits en un sol estat serien capasos de sometre á tots los barbres". Com se veu aquí l' Estagirita s' suspira per l' unitat política dels helenos y si tenim en conte que ell fou lo que dirigí l' intel·ligència d' Alexandre en sos primers pasos, no serà difícil deduir quines idees li imbuiria respecte á aquell assumpte y així no extranyarem que lo deixable apenes arribat a home vegentse ab ales pera volar volgues elevarse suficient altura per sobre 'ls démés homes per dominarlos á tots ab la seva mirada.

Mes prova que l' unitat que li predicaba el filoseph grec no era la que habien intentat posar en pràctica Dario y Jerges, cuant Alexandre Magno seguia ab los pobles conquerits una conducta que s' aproxima un tant á les modernes corrents de federació.

En efecte: lluny de voler fer un estat gran, lo que ell desitjava era una reunió de grans pobles y aixís veiem que l' conquesta conservaven sos lleys, sos costums, sa religió y no es veian obligats á expresar tots en una mateixa llengua los pensaments que s' els hi acudian.

Com pot compendres, Alexandre Magno si fou un gran conqueridor, fou encara mes gran polítich, qualitat aquesta última que ha faltat á la major part dels guerreros que en temps posteriors han omplert

ab sos gestas las pàginas de l' Història Universal.

Lo jove mecedoni, jefe d' un poble lliure y inspirantse en idees de llibertat y respecte á les entitats naturals casi lográ lo seu somni no poguen passar endavant en sos conquistas perque sos soldats se li indisciplinen obligantlo á tornar enrera.

Com l' article se va fent ja llorch la materia es interessant y no escasa deixarem pera un altre dia l' acabament del tema que ayuy he comensat á desentrotillar.

J. M. Tallada.

September 1903.

Al foment Autonomista Català de la Dreta de l' Ensanche de Barcelona.

Vetllada inaugural

Ab un plié á vessar, se celebrá a n' aquesta Societat la vetllada inaugural, prenenint parts oradors de les diferents branques del autonomisme català.

Lo saló estava adornat ab ramales y emblemas de Catalunya. Presidi l' acte l' President del Foment en Josep Girona, qui obri l' acte, concedint la paraula al soci senyor Sansalvador.

Aquest en son discurs demostra que no es veritat que sigui mort lo Catalanisme com ho han afirmat en diferents ocasions los ministres espanyols.

Anà esmentant tots los atacs y tots los agravis que s' han infirit a Catalunya, y historià la nostra decadència desde l' Parlament de Casp, que califica de tupinada.

Entre les malas armas que 'ls nostres enemichs usan contra nosaltres, cita la de las perturbacions socials actuals, enviant a Catalunya quatre calandrias de reclam, gent enesa patria y que sacrifican la vida del poble a canvi dels diners que cobran.

Combaté la falsa llibertad predicada per aquests agitadors, fent una apologia de la vera llibertat, la que 's filia de l' Autonomia, que comensa en l' individu y acaba en l' Humanitat.

Ridiculisa les manifestacions militaristas dels republicans unitaris, quins digué estant buscant un dictador que provi l' tremp de sa espasa á la esquena del poble.

Abogà per una Catalunya autònoma y expansiva, confederada ab los pobles afins a ella.

Al combatre las quintas, protestà de la vida de quartel que s' obliga a fer als nostres fills.

(Aqui protestà l' delegat de l' autoritat, fent que l' orador se guanyés una ovació).

Acabà fent una brillant defensa de la llengua catalana, que li valgué molts aplausos.

De seguit feu usde la paraula en Baldomer Tona, de «Catalunya Federal», qui comensa saludant a la novel·la Associació per son esperit ampli de llibertad y autonomisme.

Censura durament als polítics espanyols, que no havent escarmantat encara ab las darreres pèrdues colonials, segueixen sa política unitarista, volgut anarrear a Catalunya, Vasconia y altres regions espanyolas.

Fa notar lo contrast entre l'

poble espanyol, després de la desfeta y l' francès després de Sedan, y l' explica diuent que 'l Espanya no hi ha ànima, si s' exceptua a Catalunya.

Fen l' anàlisis de la República que volen las unitaris, calificant la d' absoluta.

L' autonomisme català—continua—vol la subiranía de Catalunya, representada a les Corts Catalanas.

En quant á la vida exterior som separatistes de la podridura y de la mort; volèm si, un Poder Central, però unicament per lo referent á las relacions inter regionals.

Anà especificant tot lo que volém los antonomistas catalans, essent interromput diferents vegades ab grans aplausos.

No crech—digué l' orador—ab la República d' en Salmerón y dels Lerrouy. (Aplausos).

Y dat lo cas que vingués aquesta Republica—continua—ja cal qu' ens preparem la catalans y aixequessim la nostra bandera, demanat l' Autonomia integral de Catalunya.

Al final de son brillant discurs fou ovacionat lo senyor Tona.

Després parla l' senyor Puig y Samper, de la «Lliga Regionalista», qui pronunció un fogós discurs, excitant als oyents pera que 's preparem pra la propera lluita electoral, fent flashi avisant que de perdre, no 's devien espantar per això, perque las ideas no moren mai y menys las nostres.

Se declarà contrari á fer coalicions ni conxixas ab cap partit polítich, y menys ab los monárquics perque, de ferho, los tornariam a enlayrar al caciquisme. Allavors licenciariam als agitadors assalariats.

No devém—acaba—vèndren's a ningú, ni pactar ab ningú, sino que devém exigir sempre que 's ens dongui la Autonomia de Catalunya. (Grans aplausos).

Lo senyor Coca, de «Catalunya Federal», se felicità de la fundació d' un nou Centre que prepagui las ideas autonomistas.

Se dol de que 'ls obrers s' apartin de la vera llibertat que nosaltres los hi prediquem, per anar a darrera de quatre xerraries d' ofici, que no tenen altre ideal que matar a Catalunya.

Aboga al final per la unió de tots los catalans, acoblat sota l' arbre de la nostra Patria, pera un dia poder fruir a plor la llibertat de Catalunya.

Lo senyor Ventosa y Calvell, de la «Lliga Regionalista», manifiesta la alegria que sentia al veure que s' escampava d' una manera tan gran l' estol del Catalanisme, qui ha de contrarrestar las agitacions sense solta que á nostra terra han promogut los nostres enemichs.

Fa la historia del Catalanisme, desde son periodi literari, fins arribar á son actual polítich.

Protestà de la imposició d' una llengua que no es la nostra, fent d' aquesta una brillant apologia.

Feu una definició clara y categorica de la idea de Patria.

Mostra gran fe en lo triomf dels autonomistas, puig un dia vindrà que 'ls catalans s' adonaran de que tenen personalitat propia y allavors l' autonomia serà un fet.

De las agitacions actuals digué que eran passatgeras, mentre que 'l catalanisme es la gota d' aigua que forada las rocas. Hem de travallar, donchs,

pera plantar aviat en aquest forat la santa bandera de la nostra terra. (Llargs y perllongats aplausos).

Després feu us de la paraula l' obrer Bonhome, de la «Unió Catalanista» qui ab frasse eloquent se dolgué de que 'ls seus companys no estudien lo programa catalanista, l' unich que creu que pot salvar á nostra patria.

Fuetejá durament als republicans venuts a sou d' una Monarquia, quins enganyan al obrer y a son costat després se passejan per la vila del Os ab barret de copa y per democracia, pot ser, no pagan als caixistas del Progreso.

Nos acusen de retrògados, es tent això que a las filas de la «Unió Catalanista» hi figuran homes de diverses idees religiosas.

No som bojos, digué, perque no es boig qui á casa torna y no saltres volém reedificar nostra Casa Payral.

Acaba fent una crida á tots los catalans als que acullirà ab los brassos oberts la «Unió Catalana».

Per acallar la ovació digué que reculifia los aplausos, no per ell, sinó perque aviat poguèm veure ben frondós l' arbre de la llibertad de Catalunya. (Grans aplausos.)

Resumi l' President senyor Girona, qui digué que considerava tan catalanistas als de la «Unió» com als de la «Lliga Regionalista» y de «Catalunya Federal» perque creya que encara que per diferents camins, tots se dirigian al mateix fi.

A tots donà gràcies pel concurs que havian prestat á la festa.

Manifestà que no s' adherien a cap entitat, a fi de que en lo

«Foment» hi capiguessin tots los autonomistas catalans, fossin de la branca que fossin. (Fou molt applaudit.)

L' acte terminà a mitja nit.

S' hi adheriren innombrables associacions y regionalistes.

Las càtedras catalanes

Per fi Catalunya va á veure realisada una de las aspiracions que durant llargs anys ha mantingut. Per fi va á veure exposats en càtedras propias el seu Dret y la seva Historia, això es, la concreció práctica del seu pensament jurídich y la manera com en el curs dels sigles ha anat concretant el seu pensament social.

Inútil ha sigut que diariament demanes al Estat, monopolista de l' ensenyança, la creació de càtedras en les que aquells estudis ocupessin el lloc que 's hi pertoca: el Dret, per la norma jurídica que regeix la societat catalana, perfectament disinta y necessitada, per tant, d' una legislació civil diferente

també de la d' altres països; l' Historia, mestra de la vida, pera que ho sigüés de la del nostre poble, á qui una historia falsificada feya desconixer á si mateix y esborrava la conciencia de la seva pròpia personalitat.

May l' Estat ha fet cas de semblants peticions, limitantse á negar la necessitat de ditas càtedras, perque ja n' hi havia en las Facultats respectivas: una de Derecho civil espanyol comú y foral, y altre de Historia de Es-

panya. No hi feya res que, per obsequi de molts anys y per part de catedràtiques forasters y desafectes al dret català, s' expliquessin veritables disbarats en la primera de ditas assignatures, ahont les lleys de Toro ó l' Òglio dich civil eran senyalats como la última paraula del progrés jurídich, y, en canvi, nostras venerades institucions eran bescantadas, y nostre riuissim dret consuetudíni passat en silenci; com no hi feya res tampoc que, baix el nom de Historia d' Espanya, s' expliquessin una serie de llegendas que res tenen que veure ab el poble català, quina història política, militar, legislativa, econòmica, intelectual y artística, era igualment calida, com si la Catalunya d' avuy no fos filla del passat, com si aquella terra no tingüés altra història que la història enmatllevada de pobles forasters.

Ha sigut, donchs, necessari, com sempre, que fos Catalunya mateixa qui provevisi á la necessitat de fer conaixer el seu Dret y la seva Historia. L' entitat que tenia obligació de ferho, deixà desatesa aquella necessitat, com hi deixa tots las demés necessitats y aspiracions de la nostra terra.

Y el Congrés Universitar, Català, format per estudians catalans, digué que, ja que no ho havia fet l' Estat, Catalunya crearia y sostindria càtedras pera ensenyjar aquell Dret y aquella Historia, que son com el mirell que reflexa la seva imatge; y confia la tasca a persones entusiastas de dita idea, que no han parat fins á conseguir, com han conseguit, que avuy pogués obrir-se la matrícula pera ditas ensenyans.

Per dissot, no ha pogut longar-se que s' obrís també avuy la matrícula pera la ensenyansa de Literatura catalana, com es-tava projectat; però és d' esperar que ab el concurs dels bons catalans, que segurament no deixaran de presentarlo als «Estudis Universitaris», organitzadors d' aquestes càtedras, ben prompte podrà donar-se dita ensenyansa, això com altres, no sols d' ordre especulatiu, sinó de caràcter pràctic, que dita entitat proyecta establir fins á formar un núcleu d' estudis que serveixin de base á la futura Universitat d' una Catalunya culta y avansada, orgullosa del seu passat, defensora dels seus drets y gelosa del seu peregrine; d' una Catalunya, en fi, que figuri dignament en el concert de las nacions civilitzades y que procuri lograr el major esparcidiment dels seus interessos morals y materials.

Fomentar l' idea d' aquestas càtedras és treballar pel bé de nostra Patria, y per això tots els bons patriots deuen contribuir al seu sosteniment, proporcionant-los els uns els recursos pecuniaris que 's necessitan y allistant-los els altres en las filas d' alumnes dels «Estudis Universitaris» pera propagar demà per tots els indrets de Catalunya las ensenyansas apresas en las càtedras catalanas.

Retalls

El «Foment del Teatre Líric Català», estableert a Barcelona, fa ayinent als seus socis, als

quins no hagüés pogut fero particularment, que ha quedat definitivament instalat en el local del carrer Bax de Sant Pere, número 7, principal.

Aquesta novella Associació, composta de elements entusiastes y veritablement actius, està preparant alguns projectes que tot seguit portarà a la pràctica y que ab tota seguretat, resoldran la eterna qüestió del nostre Teatre Líric; dits projectes son: primer, estableir classes de declamació y cant pera educar y formar artistes genuinament catalans; segon, reunir en un sol aplèc a tots els músics y escriptors dramàtics de Catalunya, formant una veritable societat d' autors, constituida pels elements literaris y musicals que tant abundan entre nosaltres; tercer, atraure envers ella a tots els amants de la idea y de nostra personalitat artística, y quart, celebrar sovint concursos públics pera premiar les millors obres teatrals que responguen directament als fins que persegueixen l' Associació, pera aixis estimular y desvetllar el treball y l' activitat dels nostres artistes.

No hi ha dubte que fentlo així s' imposarà y s' implantarà per ella solta tan magna y hermosa obra.

Un enginyer naval ha pronosticat que l' creuer «Alfonso XII.» farà l' mateix fi del «Reina Regente», si segueix navegant, y ha dit que molts barcos de guerra no tenen les condicions necessaries pera navegar.

Però no s' pensin que això pugui servir d' excusa als que montan els vaixells.

Tan mal genet és el que cau de cavall com eloque monta animals inservibles.

Aixó, tot lo més vol dir que s' han d' arreconar els barcos, els que s' construeixen y els que s' manan.

Que hem de liquidar la marina.

Y si no ho fem, la marina us liquidarà a nosaltres, ab tot y que la recaudació puja cinc sis millions cada mes.

¿Quan fém encant?

AL Sr. ALCALDE

Desde que vosté va entrarne a n' aquesta Casa Gran diuen que no hi fa bastan bens pero que hi pot millorar.

Corriente, estem conformes; pro li haig de participar qu' entre mitj de tot aixó una cosa s' ha olvidat, ó si s' vol, que pot ser facil, li ha degut passar per alt pero que convé que hi posi el remey ben aviat.

Y es que hi ha moltes aseres dels carrers d' esta ciutat qu' estan tan plenes de trastos que quasi no s' pot passar y moltes de las vegadas al arroyo has de baixar.

Perquè el carrers mes cèntrics s' han de convertir en encant?

Y doncs, de qué ns aprofita tindrer un mercat tan gran?

Aquet fet en sí desdiu de Tortosa, no es veritat?

Pues encara n' hi ha un altre qu' es molt més lleig. Prou! Y tant!

Y es que mentrels los uns poden l' asséra ocupar, a n' els altres s' els obliga a treurer lo que hi han posat.

Això pensi sonyó Alcalde qu' es una injusticia gran y que tots ab gust veuriem que egnès mes la igualtat.

Vostè no vol que s' ocupin las aseres? Molt bé fa,

Que deixin el paso franco està molt ben encertat,

perque com ara vostè fa canviar las rasants, podria com al carré del Bonaire, darse l' cas que l' asséra del arroyo subiese sobre uns deus pams, y si la troba ocupada ha d' enviar a buscar pera poder apartarla una escala ó bé un terral, perque aquest es l' unich modo mes segur pera baixar al arroyo sens que s' trenqui un peu ó es disloque un brás, això ja no pasara en el carré de la ciutat pues alló ja es pot dir qu' es una reforma vitrat.

No ho diuen pas d' eixe modo els del carre de la Sanc que am los bordillos que possan el deixen mixt afeitat.

PACO VOSCH.

NOTICIES

Ferro carril de

S. Carlos de la Rápita

Lo Diario de Tortosa y el Eco del Guadalupe venen sostenen una campanya molt digna d' alabarse en pró de la construcción del etern ferro carril de S. Carlos de la Rápita a favor

del que en diferents ocasiones hi havem portat nostre grà de arena, sen un d'ells lo plano compariu dels trassats, que feyan mori el tren a S. Carlos ó a Tarragona, que per encarrec del Ajuntament de Tortosa ferem y que tan contribui a que se guanyes el plet.

Fem eixa digresió perque no es cregi que nosom partidaris del dit ferro-carril sino que per el contrari lo desitxem per considerarlo de gran interés pera totes las comarcas que atravesaria; diem atravesaria perque duptem ja de la sua construcció, en primé lloc,

sembla que seran mes de 230 los testimonis cridats a declarar devan la Audiencia provincial, número que creix si anyadim el de los jurats de Tortosa, lo que significa grans perjudicis tan per l' Estat que sura de pagá viatges

per los poderosos enemics que té, que son los que li han crean dificultats en segon lloc perque los diputats que diuen tan se interesan per ell no podan vence una dificultat de unas cuantas mil pesetas que gracias al centralisme exigeix un funcionari públic per el desempenyo d' un trabajo que lo mateix centralisme imposa fen pagá els plats a qui no los ha rumput, y tercer perque el dia 21 el Senat aprobarà el projecte ja aprobat per el Congrés del ferro carril de Vinaroz a Puebla de Híjar per el que hi han varias casas constructoras en competencia pera construirlo dins lo terme mes llarg de quatre anys y haven ofert los propietaris gratuitament casi tots los terrenos que ha de crissar del Mas de las Matas, Caserios de Zurita, Polanques, Ortells, Forcall, Morella, Chert, la Jana, Traiguera, S. Jordi y Vinaroz.

Répetim, aqueixas notas pesimistas no las douem en contra del que podem dir lo nostre ferro carril, sino per aviva si es possible l' interés y zel dels diputats y personas influyents de la comarca asi de que resultin infundats los nostres temors y recals.

El dia 16 del mes que som tindrem lloc a Tarragona el juvi per

jurats pera veure y fallar la causa referent als fets ocorreguts en la nit del dia 16 d' Abril de 1899 que ha sigut y será sempre de trista memoria pera tots los homes honrats de Tortosa y mes pera las famílies dels morts y dels que restan empronsos.

Sembla que seran mes de 230 los testimonis cridats a declarar devan la Audiencia provincial, número que creix si anyadim el de los jurats de Tortosa, lo que significa grans perjudicis tan per l' Estat que sura de pagá viatges

y estancies a Tarragona, com per los que se veurán obligats per la ley, a permaneixer separats de sons quefers y a gastar lo que no tenen ni tindrán, donc las dietas no bastan a cubrir los gastos, inconveniens que se aurian evitat celebrar-se el juvi aquí Tortosa.

En l' alta muntanya catalana per references de personnes d' aquella regió, se sab que les estances desenrotillades, entre els remats de bestiar que encare pastoraben en aquelles altures, ab ocasió dels darrers temporals de neu, resultaren desgraciades. Ho fou més, especialment la occreguda en el punt conegut per Pla de Can Magre, al remat que al atravessáro, se veié detingut pel temporal, quedant sepultat entre la neu y pogueren apenes salvarse els pastors. Dis caps de bestiar de llana, víctimes del temporal de neu, passen de quarcents, a mes d' alguns bouss també morts ó perduts.

Horas d' arribada y sortida de trens de la Estació del ferro carril d' aquí Tortosa.

	Arriba	Surt	Clases
MATI			
De Valencia correu..	2h33	2h23	1. 2. 3.
De Benicarló curt..	6h10	6h38	2. 3.
TARDE			
De Valencia exprés..	5h42	5h51	1. 2.
MATT			
De Barcelona correu..	1h11	2h4	1. 2. 3.
De Tarragona curt..	8h10	8h32	2. 3.
TARDE			
De Barcelona exprés..	1h18	1h23	1. 2.
De Tarragona curt..	8h45	8h47	2. 3.

Tacjetes de visita, a 1 peseta lo 100.—P. Hospital, 5.

Tortosa, Imp. Foguet P. Hospital

visiones que por los Oficiales de la Ciudad se proveen: empero está tan medido su oficio, que no es más de ejecutor de lo que ordenan los oficiales que administran el criminal, y el civil, y los otros que tienen cargo del Regimiento de la Ciudad, como consta por sus privilegios. Y en lo de la jurisdicción, es tanto lo que el Conde, y sus sucesores dieron a los Ciudadanos que parece increíble, aunque el mismo Rey esté dentro de la Ciudad. No pueden administrar la justicia los Oficiales de su corte, y pruebasse esto en una sentencia dada por Micer Guerau de Palou, entre el Rey, y la Ciudad, en declaración de la jurisdicción, la cual está guardada en el Archivo de la casa del regimiento, que comienza así. *In omnibus ailiis causis etc c. y la clausula desto es. Et etiam si in dicta Civitate, et eius terminis ipsi domini, vel eorum alter presentes fuerint nullo modo se prossint intromittere de eisdem.* Empero hoy casi no se guarda, Dios sabe porque. Ganada por el Conde la Ciudad, la gobernaron y rigieron por el orden que diré.

Desde el año 1149 hasta el mes de Noviembre, del año 1153, fueron señores de Tortosa el Conde don Raymundo, ó Ramon Berenguer, la Comunidad de Génova y Guillem Ramon de Moncada, por tres partes iguales.

De Noviembre de dicho año 1153, hasta los Idus de Agosto de 1162, fueron señores de Tortosa el Conde don Ramon Berenguer, de dos partes de la Ciudad, y Moncada de una parte.

De Agosto de dicho año 1162, hasta el mes de Marzo del año 1181, fueron señores de Tortosa don Alfonso, hijo del Conde de don Ramon de dos partes, y los Moncadas de la una.

De Marzo de dicho año 1181, hasta el mes de Agosto del año 1294, fueron señores de Tortosa los Templarios, de dos partes, y los Moncadas de la una.

De Agosto de dicho año 1294, en adelante fueron señores de Tortosa los Reyes de Aragón por su descendencia por entero.

Mas para saber como Tortosa vino después á ser de solo un dueño, es de saber que la Orden del Temple poseía parte de la Ciudad de Tortosa, y los Tortosinos eran gente

61. Una sola cosa pido se considere con cuidado, y es la que todos cuentan, que teniendo el Conde sitiada esta Ciudad, le estaba haciendo guerra por sus fronteras el Rey de Navarra, don García Ramírez, y que la estaba haciendo tan grande que ganó la Villa de Tauste, y los Fayos: y quien considerase esto, y juntamente ponderase, que sin embargo desta guerra no levantaba el Conde la mano de la que estaba haciendo contra Tortosa, verá cuan Christiano y pio era, y amigo de que se dilatasse la santa Fé Católica, que fijaba tanto los ojos en este blanco, que parecía no tenerlos para ver si en el entretanto le quitaba su hacienda el Rey de Navarra. Deste punto adelante comenzó el Conde a llamar-se Marqués de Tortosa, título que dura hasta hoy, y le goza el Rey don Felipe nuestro Señor. Ya queda sabido como Tortosa queda partida en tres señorías, que es la del Senescal, la de los Genoveses, y la de los Templarios; y solo el Conde se queda con el nombre de Marqués de Tortosa.

Paréceme que no sería razón dejar de decir las mercedes que el Conde hizo a otros Caballeros, que lo merecían bien, y acerca desto dice la Corónica del Conde (dejando la de los Genoveses) que cuatro Caballeros, que fueron Guillermo Roman de Moncada Capitan General, Mossen Berenguer de Pollach, Mossen Roger Despuig, y Mossen Pedro Semenat, ganaron corona mural en la presa de Tortosa porque juntos la escalaron por el muro, que hoy va de la Torreta cerca del Castillo, hasta Santo Domingo, y que combatiendo, fueron hasta la casa que dezian de la Zuda, puesta en la calle, que aun hoy llaman de la Zuda, y a la esquina desta misma casa abia cuatro señales de armas, que el Conde mandó poner destos cuatro Caballeros, y de allí las mudaron a otro lugar vezino, precediendo licencia del Marqués de Aytona, descendiente de aquel Moncada: mas hoy no permanecen sino solos los escudos, por aber picado imprudentemente el dueño las Armas grabadas, que estaban en dichos escudos. Gratificóles el Conde este hecho. Al Moncada dió la tercera parte de la Ciudad, como ya dije, y el uno de los tres Castillos. Al Pollach dió el lugar de Ossera: y al Despuig, el castillo y lugar de Pauls, y la Torre de

BASES DE MANRESA

Bases per la Constitució Regional Catalana acordades per la Asamblea de Delegats celebrada á Manresa durant los días 25, 26 y 27 de Mars de 1892.

FODER CENTRAL.

BASE 1.ª — *Sas atribucions. Vindrán á cárrec del Poder central:*

- a) Las relacions internacionals.*
- b) L' exèrcit de mar y terra, las obras de defensa y la ensenyansa militar.*
- c) Las relacions econòmicas d' Espanya ab los demés païssos, y en consecuencia, la fixació dels aranzels y 'l ram d' Aduanas.*

d) La construcció y conservació de carreteras, ferro-carrils, canals y ports que sian d' interès general. En las d' interès interregional podrán posar-se d' acort lliurement las regions interessadas, intervenint lo poder central sols en cas de desavenencia. Las vías de comunicació d' interès regional serán d' exclusiva competència de las regions. Igual criteri se seguirà en los serveys de correus y telégrafos.

e) La resolució de todas las cuestions y conflictes inter-regionals.

f) La formació del pressupost anyal de gastos que, en lo que no arribin las rendas d' Aduanas, deurá distribuirse entre las regions á proporción de sa riquesa.

Sa organisiació.—Lo poder central s' organizarà baix lo concepte de la separació de las funcions legislativa, executiva y judicial.

Lo poder legislatiu central radicará en lo Rey ó Cap d' Estat y en una Assamblea composta de representants de las regions, elegits en la forma que cada una estimi convenient; lo número de representants serà proporcional al d' habitants y á la tributació, tenintne tres la regió á la que n' hi corresponguin més.

Lo poder executiu central s' organizará per me-di de Secretaries ó Ministeris que podrán ser: de Relacions exteriors, de Guerra, de Marina, d' Hisenda y del Interior.

Constituirà 'l poder suprém judicial un Alt Tribunal format per magistrats de las regions, un per cada una d' elles, elegits per las mateixas, cuidarà de resoldre 'ls conflictes inter-regionals y de las regions ab lo poder central y de exigir la responsabilitat als funcionaris del poder executiu. Quest tribunal no s' considerarà superior geràrquich dels tribunals regionals que funcionaran ab entera independència.

Disposicions transitorias.—Atenent que las relacions que, segons los preceptes constitucionals vigents, uneixen l' Estat ab la Iglesia han sigut sancionadas per la Potestat d' aquesta, se mantindrán aquellas, mentre abduas potestats de comú acord no las modifiquin.

Lo Poder central procurarà concordar ab lo Sant Pare la manera de subvenir la dotació de Cult y Clero y de provehir las dignitats y prebendas eclesiásticas en armonia a la organisiació regional; y tant si 's sosté 'l Real Patronat, com si s' restableix la disciplina general de la Iglesia,

deurá procurarse que, respecte de Catalunya, s' prevengui en lo Concordat que hagin de ser catalans los que exerceixin jurisdicció eclesiástica propia ó delegada, com també los obtentors de dignitats y prebendas.

Lo Deute públich avuy existent vindrà á càrrec del Poder central; mes aquest no podrá crearne de nou, quedant de compte de las diversas regions lo que en lo esdevenidor contreguin pera son sosteniment y 'l de las cargas del Poder central.

PODER REGIONAL

BASE 2.ª — *En la part dogmàtica de la constitució regional catalana s' mantindrà 'l temperamento expansiu de nostra legislació antiga, reformant, però posarlas d' acort ab las novas necessitats, las sàbias disposició que conté respecte dels drets y llibertats dels catalans.*

BASE 3.ª — *La llengua catalana serà la única que ab carácter oficial podrà usarse á Catalunya y en las relacions d' aquesta regió ab lo Poder central.*

BASE 4.ª — *Sols los catalans, ja ho sian de nai-xensa ja per virtut de naturalisació, podrán de sempenyar á Catalunya cárrechs públichs, fins tractantse dels gubernatius y administratius que deuen pinguin del Poder central. També deurán esser desempenyats per catalans los cárrechs militars que importin jurisdicció.*

BASE 5.ª — *La divisió territorial sobre la que 's desenvolbla la gradació geràrquica dels poders gubernatiu, administratiu y judicial, tindrà per fonament la comarca natural y 'l municipi.*

BASE 6.ª — *Catalunya serà la única soberana de son góvern interior, per lo tant, dictarà lliurement las lleys orgàniques, cuidarà de sa legislació civil penal, mercantil, administrativa y processal; del establiment y percepció d' impostos; de la encuació de la moneda y tindrà totas las demés atracions inherents á la soberania que no corresponguin al Poder central segons la Base 1.ª*

BASE 7.ª — *Lo poder legislatiu regional radicará en las Corts catalanas que deurán reunir-se tots los anys en època determinada y en lloc different.*

Las Corts se formarán per sufragi de tots los caps de casa, agrupats en classes fundadas en lo travall manual, en la capacitat ó en las carreras professionals y en la propietat, indústria y comers, mitjançant la correspondent organisiació gremial en lo que possible sia.

BASE 8.ª — *Lo poder judicial s' organizará restablint la antiga Audiencia de Catalunya; son president y vice-president, nombrats per las Corts, constituirán la suprema autoritat judicial de la Regió, y s' estableixerán los tribunals inferiors que sian necessaris, devant ser fallats en un període de temps determinat y en l'última instancia dintre de Catalunya tots los plets y causas.*

S' organizarán jurisdiccions especials com la industrial y la de comers.

Los funcionaris del ordre judicial serán responsables.

BASE 9.ª — *Exercirán lo poder executiu cinch ó set als funcionaris nombrats per las Corts, los qui estarán al devant dels diversos rams de la administració regional.*

BASE 10.ª — *Se regoneixerá á la comarca na-*

tural la major latitud possible d' atribucions administratives pera 'l govern de sos interessos y satisfacció de las necessitats. En cada comarca s' organizarà un Consell, nombrat per los municipis de la mateixa, qu' exercirà las citadas atribucions.

BASE 11.ª — *Se concedirán al municipi totas las atribucions que necessita pera el cuidado de sos interessos propis y exclusius.*

Pera la elecció dels cárrechs municipals se seguirà 'l mateix sistema de representació per clasess adoptat pera la formació de Corts.

BASE 12.ª — *Catalunya contribuirà á la formaçió del exèrcit permanent de mar y terra per medi de voluntaris ó be d' una compensació en diners previament convinguda com avans de 1845. Lo cos d' exèrcit que á Catalunya corresponga serà fixo y á el deurán pertanyer los voluntaris ab que hi contribueixi.*

S' estableixi ab organisiació regional la reserva, á la que quedarán subjectes tots los minyons d'una edat determinada.

BASE 13.ª — *La conservació del ordre públich y seguretat interiors de Catalunya, estarán confiadas al sometent, y pera 'l servei actiu permanent se crearà un cos semblant al de Mossos de la Esquadra ó de la Guardia civil. Dependrà en absolut totas aquestas forses del Poder regional.*

BASE 14.ª — *En la encuació de la moneda, Catalunya deurá subjectar-se als tipos unitaris en que convingan las regions y 'ls tractats internacionals d' Unió monetaria, essent lo curs de la moneda catalana, com la de las demés regionals, obligatori en tota Espanya.*

BASE 15.ª — *La ensenyansa pública, en sos diferents rams y graus, deurá organisarse d' una manera adequada á las necessitats y carácter de la civilisació de Catalunya.*

La ensenyansa primaria la sostindrà 'l municipi y en son defecte la comarca; en cada comarca, segons sia son carácter agrícola, industrial, comercial, etc., s' estableixen escoles pràcticas d' agricultura, d' arts y oficis, de comers, etc. Deurá informar los plans d' ensenyansa, l' principi de dividir y especializar las carreras, evitant las ensenyansas enciclopédicas.

BASE 16.ª — *La Constitució catalana y 'ls drets dels catalans estarán baix la salvaguardia del poder executiu català, y qualsevol ciutadà podrá deduhibar demanda devant dels tribunals contra 'ls funcionaris que la infringeixin.*

BASE 17.ª — *Disposicions transitorias.—Continuarán aplicantse 'l Códich penal y 'l Códich de comers, pero en l' esdevenidor serà de competència exclusiva de Catalunya 'l reformarlos.*

Se reformarà la lligislació civil de Catalunya prenent per base son estat anterior al Decret de Nova Planta y las novas necessitats de la civilisació catalana.

Se procurarà immediatament acomodar las lleys processals á la nova organisiació judicial estableta, y mentrestant s' aplicarán las lleys d' Enjuiciament civil y criminal.

Manresa 27 de Mars de 1892.

— 146 —
 Llaber, y una casa dentro de la Ciudad, junto del Portal de la Rosa, juntamente con la Torre del muro, que hoy dia es de don Iayme Oliver. Al Semenat dió el otro de los tres Castillos de la Zuda, y el Castillo y el lugar de Charles que hoy se llama Carles: Y todos estos lugares están dentro del término general de Tortosa. A otros hizo particulares mercedes, como a los de Barcelona. Quien quisiere verlo, lea las Coronicas del Conde don Ramon. Aquí pondré algunas cosas que son dignas de que las sepan los Ciudadanos Tuvo sitiada á Tortosa el conde seys meses. Ya he dicho atrás en que tiempo, como y de qué manera: mas no he dicho los artificios, con que los Moros tiraban las piedras, que eran sin duda ingeniosos, pues tiraban piedras de mas de dozientas libras de peso. Para este sitio trujo el Conde ochenta y tres Galeras, y entre Naves, y otros vajeles fueron dozentos, y sesenta. Llamaban al Castillo Zuda, y era tan fuerte este Castillo (como ayora se ve) que para las armas que entonces se usaban, si a los Moros les acudiera el socorro que esperaban, no la tomaran tan presto: Pero Dios fué servido que fue assi. Verdad es que el Ejército de los Christianos era grande y gente valerosa, y assi a grande fuerça, otra mayor fuerça la vence. Esta fundado este Castillo encima de unas fuertes peñas, seforeando toda la Ciudad, y tiene á la parte de Levante, ó Norte, aquellas alturas, que acá les llaman les bastides, sobre las cuales agora passa el muro, que ciñe la Ciudad, cerca de donde ay un Torreón, que solia ser molino de viento. Entre estas alturas, y el Castillo abia un fondo, que tenia de ancho 84 codos, y de alto 64. En este fondo pusieron los Christianos con grandísima diligencia mucha fajina, tierra, hasta que estuvo igualado con las alturas: De modo que quedó llano el medio que ay de allí al Castillo. Hecho esto pusieron los Christianos un ingenioso Castillo de madera, y con sus ingenios se juntaron á la muralla del Castillo de la Zuda, y combatieron de allí varonilmente: empero fué deribado mas de la tercera parte del de madera con la multitud de piedras que los Moros tiraban abia piedras de veinte libras. Visto esto los Christianos, bolvieron á armaz el Castillo, y pusieron en

— 147 —
 cima una jarcia de cuerdas de cáñamo, que detenia las piedras que los Moros tiraban. Desta manera bolvieron á combatir, varonilmente, y en esta ocasión, los cuatro Caballeros nombrados saltaron el muro, y bizaron hazafosas cosas, de tal suerte, que ganaron aquellas fuerças, y assi fué ganada la Ciudad: Empero (como dicho es) la Corónica de los Genoveses dice, que la Zuda no fué tomada sino á partido, porque toda la morisma se recogió allí. Ganada la Ciudad, y que de allí no podía sacarlos, sino fué á partido. Lo uno, y lo otro puede ser verdad. De que aquellos Caballeros ganassen corona mural, saltando el muro de la Ciudad de los primeros, pero no el Castillo: mas hace de dudar algun tanto en esto, por ver las armas destos Caballeros en el lugar donde están, que entonces era una plaçuela fuera del Castillo. Será por ventura porqué llegaron hasta allí peleando. Mucho nos hemos engolado en este mar de la conquista de nuestra Ciudad: menester es que poco á poco vamos saltando á tierra, que no era mi intento decir tanto desto; empero me ha parecido quedara demasiado corto, sino dijera algo. Y no es de olvidar como quedó en Tortosa el peso y medida de Monpeller. Y es de saber que Guillermo, señor de Monpeller, y pariente del Conde se halló en esta conquista, que solo vino para ayudarle, y no quiso recibir premio por ello; y assi el Conde ordenó que el peso, y medida de Monpeller quedasse en memoria deste Caballero, y en honor suo. Dió tambien á Berenguer Pifiol el lugar de Costuma. Dió á T. Benloch el lugar de la Aldea, que está delante de Amposta. Dió á T. Suffer el Castillo de Camarles, y á T. Copons dió Godall, y á muchos otros Soldados dió tambien otros premios, como casas, y heredades de las que hoy están en la Ciudad, y su término. A los de Barcelona dió en esta ocasión, que pudiessen traer cadena de oro, espada y espuelas doradas, y privilegio para combatir á caballo, y otras muchas cosas. De manera que el Conde no se dejó nada en Tortosa suo, sino solo la fidelidad. Solo quiso que le tuviessen por el supremo señor; y tambien poner el Veguer de su mano, como hoy dia lo pone su Majestad del Rey nuestro Señor, para hacer ejecuciou de qualquera pro-